

**QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARINI ISHLAB CHIQRISH
SEXLARINING KOMPANOVKASI.**

**Ashurova Maftuna Shavkat qizi,
Xurramova Madina Sherali qizi**

Termiz agrotexnologiyalar va innovatsion rivojlanish institute

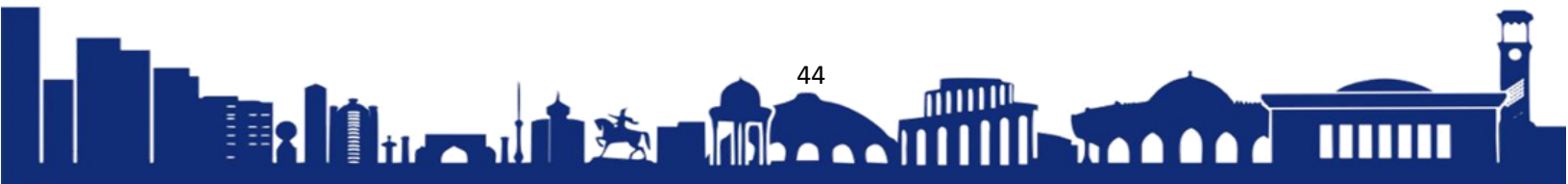
Annotatsiya: Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini ishlab chiqarish jarayoni murakkab va ko'p qirrali bo'lib, mahsulotning sifatini va samaradorligini oshirish uchun sexlarning to'g'ri kompanirovkasi muhim rol o'ynaydi. Sexlarning samarali kompanirovkasi ishlab chiqarish jarayonlarining muvofiqlashtirilgan holda amalga oshirilishini ta'minlab, mahsulotning sifatini oshiradi va ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytiradi. Tipovoy tizimlar qo'llanilishi mehnatni himoya qilish va hisoblash, avtomatik boshqarish va nazorat qilish, distansion boshqarish kabi masalalarni yechilishini osonlashtiradi.

Kalit so'zlar: Qishloq xo'jaligi, ishlab chiqarish sexlari, kompanirovka, funktsional zonalar, texnologiyalar, uskunalar tanlovi, gigiyena, sanitariya talablari, ergonomika, xavfsizlik.

Texnologik uskunalar tanlangandan va hisoblangandan keyin ishlab chiqarish sexlarining kompanovkasi tuziladi. Sex kompanovkasida ishlab chiqarish tizimlari va boshqa obyektlar. inshootlar orasida o'zaro bog'lanishlarning ta'minlanganligi ko'rsatiladi. Korxonalami qurishda tipovoy (namunali) ishlab chiqarish tizimlari keng qo'llaniladi. Bu tizimlarda barcha mashina va apparatlarning quvvati texnologik jarayonning hamma bosqichlarida berilgan quvvatni ta'minlash uchun bir-biriga moslashtirilgan. Xomashyo va yanm tayyor mahsulotlar transport jihozlari yordamida yoki to'g'ri dan-to'g'ri bitta texnologik operatsiyadan ikkinchisiga jo'natiladi. Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini ishlab chiqarish sexlarida quyidagi asosiy funktsional zonalar ajratiladi:

1. Xomashyo qabul qilish zonasi: Bu zonada xomashyo sexga kiritiladi va dastlabki qayta ishlashdan o'tadi. Xomashyo sifatini nazorat qilish va saralash jarayonlari bu yerda amalga oshiriladi.

2. Ishlab chiqarish zonasi: Bu asosiy zona bo'lib, mahsulotni tayyorlash, qayta ishlash va qadoqlash jarayonlari amalga oshiriladi. Ushbu zona optimal ishlab chiqarish liniyasi bilan jihozlanadi, bunda uskunalar jarayonlar ketma-ketligiga mos ravishda joylashtiriladi.

3. Ombor zonasi: Tayyor mahsulotlar bu zonada saqlanadi. Omborxonalar mahsulotning sifati va xavfsizligini ta'minlash uchun mos sharoitlar bilan jihozlanadi.

4. Yordamchi zonalari: Bu zonalarga laboratoriya, texnik xizmat ko'rsatish xonalari, xodimlar uchun dam olish joylari va boshqa yordamchi xizmatlar kiradi.

Texnologiyalar va uskunalar tanlovi. Ishlab chiqarish sexlarining kompanirovkasida ishlatiladigan texnologiyalar va uskunalar muhim rol o'ynaydi. Tanlangan uskunalar mahsulot turiga va ishlab chiqarish jarayoniga mos bo'lishi kerak. Bu uskunalar ishlab chiqarish jarayonining samaradorligini oshirish va mahsulot sifatini yaxshilashga yordam beradi. Transport tizimi. Sexlarda xomashyo va tayyor mahsulotlarni tashish uchun ichki transport tizimi samarali tashkil etilishi kerak. Bu tizim xomashyo qabul qilish zonasidan ishlab chiqarish zonasiga va undan omborga mahsulotlarni tez va xavfsiz yetkazib berishni ta'minlaydi. Gigiyena va sanitariya talablari. Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini ishlab chiqarishda gigiyena va sanitariya talablari qat'iy rioya qilinishi kerak. Sexlar toza va xavfsiz bo'lishi zarur, bu esa mahsulot sifatini va iste'molchilar salomatligini ta'minlash uchun muhimdir. Ergonomika va xavfsizlik. Ishchilar uchun ergonomik jihatdan qulay ish o'rinlari yaratish va xavfsizlik choralariga rioya qilish ishlab chiqarish sexlarining samaradorligini oshiradi. Bu, shuningdek, ishchilarning sog'lig'i va xavfsizligini ta'minlashga yordam beradi. Ventilyatsiya va yorug'lik. Yaxshi ventilyatsiya tizimi va tabiiy yoritish sharoitlari sexlarda sog'lom va xavfsiz ish muhitini ta'minlaydi. Bu omillar ishlab chiqarish jarayonining samaradorligini oshirish va ishchilarning salomatligini saqlashda muhimdir. Uskunalar ni modellashtirish yoki maketlash usullari bilan rejalashtirish mumkin. Uskunalar ni rejalashtirishda alohida mashina va uskunalar umumiy ishlab chiqarish tizimiga birlashtiriladi. Ko'pgina holatda mahsulot bitta mashinadan keyingi mashinaga to'g'ridan-to'g'ri uzatiladi. Buning uchun ular jipslashib bitta tizimga quyiladi. Masalan, mevalarni bankalarga quyish uchun joylashtirish stoli va tasmali transportyor, qiyma uchun to'ldirgich va yopish mashinasi bir-biri bilan to'g'ridan-to'g'ri bog'langan bo'ladi.

Xulosa: Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini ishlab chiqarish sexlarining to'g'ri kompanirovkasi ishlab chiqarish jarayonining samaradorligini oshiradi, mahsulot sifatini yaxshilaydi va ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytiradi. Sexlarning funktsional zonalari, texnologiyalar va uskunalar tanlovi, transport tizimi, gigiyena va sanitariya talablari, ergonomika va xavfsizlik, shuningdek, ventilyatsiya va yoritish kabi omillar sexlarning muvaffaqiyatli kompanirovkasini ta'minlaydi. Bu esa oxir-oqibatda qishloq xo'jaligi mahsulotlarining sifatini oshirishga va iste'molchilar ehtiyojlarini qondirishga yordam beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Bektemirov, O., & Yusupov, R. (2020). "Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini ishlab chiqarish texnologiyalari". Toshkent: O'zbekiston Milliy Ensiklopediyasi.
2. Karimov, D. (2018). "Qishloq xo'jaligida innovatsion texnologiyalar". Samarqand: Samarqand Davlat Universiteti nashriyoti.
3. Xudayberganov, A., & Mirzaev, I. (2019). "Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini saqlash va qayta ishlas". Buxoro: Buxoro Davlat Universiteti nashriyoti.
4. Jones, J. R. (2017). "Agricultural Product Processing and Packaging". New York: AgriTech Publications.
5. Smith, A. & Brown, L. (2016). "Principles of Agricultural Production Systems". London: Routledge.
6. FAO (Food and Agriculture Organization of the United Nations). (2021). "Guidelines for the Processing and Packaging of Agricultural Products". Rome: FAO.

